

Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Поморський університет в Слупську
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в Освенцімі
Університет прикладних наук в м. Ельблонг
Пряшівський університет
Мукачівська міська рада
Волинський національний університет ім. Лесі Українки

Становлення особистості: персоногенетичний контекст

Збірник тез доповідей

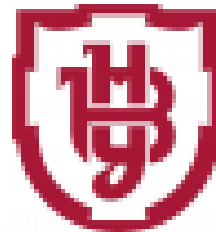
II Міжнародної науково-практичної
конференції

Україна, Мукачево
23-24 квітня 2024 р.

Ministry of Education and Science of Ukraine
Mukachevo State University
Department of Psychology
Mukachevo City Council
Volyn National University named after Lesya Ukrainka
Pomeranian Academy in Slupsk

 Akademia
Pomorska
w Slupsku

Personality Formation: Personogenetic Context

Collection of theses

Mukachevo
April 23-24, 2024

4. Власенко І., Рева О., Фурман В., Канюка І. Дослідження компонентів психологічного здоров'я студентської молоді в Україні. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2020. № 2-3(20). С. 17–30.

5. Формування навичок ефективної політичної участі молоді: технології психологічного супроводу: монографія / за ред. Л. Кияшко. Київ: Міленіум, 2014. 314 с.

УДК 316.6:364.622:314.15:364-787.522(043.2)

КОСТЮ С. Й.
к. психол. н., доцент
Мукачівський державний університет
АЛМАШІ С. І.
старший викладач
Мукачівський державний університет
РУБІШ Ю.
здобувач спец. 053 «Психологія»
Мукачівський державний університет

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ МІГРАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

Актуальність проблеми обумовлена необхідністю розуміння соціально-психологічних аспектів труднощів у функціонуванні українського суспільства в умовах війни. Поточний воєнний конфлікт в Україні впливає на всі сфери життєдіяльності людей і примушує їх постійно адаптуватися до соціальних змін, спричинених цим конфліктом. Це вимагає розробки нових підходів до проблеми адаптації і формування психологічних стратегій адаптації, як для окремих осіб, так і для різних соціальних груп. Однак, на сьогодні відчутно бракує належних соціально-психологічних досліджень цієї проблеми.

У психологічній науці проблемам міграції та соціальної адаптації присвячені роботи Е. М. Авраамової, Л. А. Гордона, Л. В. Корель, Н. А. Милославської, А. В. Мудрика, М. В. Ромма, Г. С. Вітківської, В. В. Степанова, Сусоколова, які займалися безпосередньо проблематикою соціальної адаптації вимушених переселенців і біженців. Олена Балтіна, Наталія Ковальова, Ольга Шишка, Василь Голубов та інші, які досліджували окремі психологічні аспекти міграції. Проте, сучасні наукові дослідження ще недостатньо розкрили психологічні проблеми міграції внутрішньо переміщених осіб, що є надзвичайно важливим для розуміння проблеми та розробки ефективних стратегій психологічної підтримки [1; 2; 3].

Для аналізу стратегій адаптації вимушених переселенців можна використати теорію, розроблену J. Gullahorn. Ця теорія ґрунтується на припущенні про відповідність проходження адаптації певній U-подібній кривій, етапи якої відображають різні фази цього процесу:

- Перший етап, характеризується оптимістичними очікуваннями та надіями на майбутнє.

- Другий етап відзначається зростанням негативного впливу нового середовища на людину, що спричиняє появу депресії та розчарування.

- Третій етап характеризується максимальним проявом симптомів безпорадності та психосоматичних розладів.

- Четвертий етап супроводжується відчуттям задоволеності і оптимізмом стосовно нових умов.

- П'ятий етап завершується повною адаптацією індивіда.

Ще однією проблемою адаптації вимушених мігрантів є взаємини між ними та місцевими мешканцями, на що впливають: рольова та статусна структура (господарі та гості; ми – свої, вони – чужі); місцеве розселення мігрантів – розсіяне або концентроване; кількісне співвідношення між мігрантами та місцевим населенням; ступінь інтеграції мігрантів у суспільство (активні учасники або пасивні спостерігачі); наявність соціальної пропозиції для мігрантів [2; 4].

Вимушені переселенці, що зазнають соціально-психологічних труднощів під час адаптації, можуть переживати "культурний шок" та відчувати себе "іншими" серед людей своєї національності. Дослідники А. Фернхейм та С. Бочнер визначили "культурний шок" як реакцію на нове, коли досвід нової культури викликає відчуття несприйнятливості або навіть шоку, оскільки це може призвести до негативної переоцінки власної культури [5].

Антрополог К. Оберг ідентифікує наступні складові "культурного шоку":

- напруга, яка виникає з необхідності зусиль для досягнення потрібної психологічної адаптації;

- втрата, яка включає втрату друзів, близьких, соціального статусу та власності;

- розрив у цінностях та самоідентифікації;

- тривога від усвідомлення культурних відмінностей;

- почуття неповноцінності та безпорадності від нездатності впоратися з новим середовищем.

Ми вважаємо, що "культурний шок", що відчуває вимушений мігрант, характеризується високим рівнем стресу та може викликати різноманітні соматичні, фізіологічні та психічні розлади [2].

Узагальнюючи вище зазначені соціально-психологічні особливості внутрішньо переміщених осіб, можна зазначити, що ця категорія населення стикається зі складними викликами та стресом, пов'язаними з втратою домівок, переїздом до нових місць та невизначеністю майбутнього. Вони часто переживають тривогу, втрату ідентичності, соціальну ізоляцію та потребують підтримки в адаптації до нових умов.

Список використаних джерел

1. Заверико Н. В., Шашкіна В. М. Соціально-психологічний супровід внутрішньо переміщених осіб у громаді. *Pedagogical sciences theory and practice*. 2023. № 4. С. 118–123. URL: <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2023-4-17> (дата звернення: 08.04.2024).

2. Леонова І. М. Теоретичний аналіз проблеми соціально-психологічної адаптації вимушених переселенців в Україні. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2015. Т. 4, № 29. С. 94–100.

3. Nadruga V. Problems of forced internal migration in the context of the 'risk society'

concept. *Ukrainian society*. 2015. Vol. 2015, No. 1. P. 134–141. URL: <https://doi.org/10.15407/socium2015.01.134> (date of access: 08.04.2024).

4. Schininá G., Zanghellini T. E. Internal and international migration and its impact on the mental health of migrants. *Mental health, mental illness and migration. Singapore*. 2021. P. 27–45. URL: https://doi.org/10.1007/978-981-10-2366-8_3 (date of access: 08.04.2024).

5. Siriwardhana C., Stewart R. Forced migration and mental health: prolonged internal displacement, return migration and resilience. *International health*. 2012. Vol. 5, No. 1. P. 19–23. URL: <https://doi.org/10.1093/inthealth/ihs014> (date of access: 08.04.2024).

УДК 159.922.8:159.944.4(043.2)

ПАВЕЛКІВ Р. В.

доктор психологічних наук, професор,
в.о. ректора РДГУ, вавідувач кафедри
вікової та педагогічної психології

Рівненський державний гуманітарний університет

КУЛАКОВ Р. С.

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри вікової та педагогічної психології
Рівненський державний гуманітарний університет

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Важливість проблеми формування стресостійкості підлітків останнім часом актуалізувалася втратою соціальних зв'язків спочатку через пандемію Covid-19, а пізніше – військовими діями на території нашої держави. На тлі наявності складних вікових проблем у підлітків, недостатньої ефективності системи психолого-педагогічної допомоги і підтримки дітей з низькою стресостійкістю в умовах освітнього процесу, відсутності в навчальній програмі занять з профілактики стресових станів підлітків і формування стресостійкості як необхідного компоненту їх здоров'я ця проблема в умовах такого складного сьогодення набуває особливої актуальності.

Наразі проведено низку наукових психологічних досліджень, що окреслюють проблеми стресостійкості різних вікових груп дітей шкільного віку. Питання формування стресостійкості підлітків порушила у своїх дослідженнях Руда Т. [1]. Особливості вияву стресу у підлітковому віці й розвиток стійкості вивчають Комирло О. [2], Кудінова М. [3] та ін. Проблему підготовки педагогів до розвитку стресостійкості школярів досліджують такі сучасні науковці, як Богданов С., Гірник А., Залеська О., Іванюк І., Соловйова В., Чернобровкіна В., Чернобровкін В. [4].

Кудінова М. описує стресостійкість як системну характеристику особистості, що ґрунтується на сукупності вроджених і надбаних психофізіологічних якостей, складається з особистісного та поведінкового компонентів, виражається у здатності витримувати значні інтелектуальні, вольові та емоційні навантаження, керувати власними емоціями, успішно здійснювати життєдіяльність без шкідливих наслідків для здоров'я [1, с. 140].

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1.

ЗБЕРЕЖЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я В ЧАСИ ВІЙНИ

БІЛОУС Р., ЛАГНО Д.	ГУМОР ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ САМОВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ СТУДЕНТІВ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ	4
БУЧКОВСЬКИЙ О., КОРНІЄНКО І. О.	СЕКСУАЛЬНА ЗАЛЕЖНІСТЬ: ЯВИЩЕ, СИМПТОМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ	6
ВІЗНЮК І. М., ДОЛИННА А. С., ДОЛИННИЙ С. С.	СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ В АСПЕКТІ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ ЗА СТИЛЕМ ЖИТТЯ	8
ВОРОНОВА О. Ю., ДОБОШ М.І.	ЧИННИКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я В ЧАСИ ВІЙНИ	10
ГЕЙКО Є. В.	ВИСВІТЛЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЦІЛІСНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ» У СУЧАСНІЙ ГУМАНІСТИЧНІЙ ПАРАДИГМІ	13
ДЕРЕВ'ЯНКО С. П.	ОНЛАЙН-КУРСИ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ	15
ІВАНАШКО О. Є.	ВПЛИВ КРИЗИ НА ПСИХОЕМОЦІЙНІ СТАНИ КОМБАТАНТІВ	17
КОМАР Т.О.	ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПСИХІЧНОЇ ТРАВМИ	19
КОНДРАЦЬКА Л. В., ДЕНИСОВА М. І.	СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СТРЕСОСТІЙКОСТІ В ОСОБИСТОМУ ТА ПРОФЕСІЙНОМУ ЖИТТІ	22
КОРОБАНОВА О. Л.	ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ І СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВИ САМОЕФЕКТИВНОСТІ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТІВ	25
КОСТЮ С. Й., АЛМАШІ С. І., РУБІШ Ю.	СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ МІГРАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ	27
ПАВЕЛКІВ Р. В., КУЛАКОВ Р. С.	ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	29
ПЕТЕЛИЦЬКИЙ В., КОРНІЄНКО І. О.	ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗАХИСТ У СТРУКТУРІ САМОАКЦЕПТАЦІЇ ДЕПРИВОВАНИХ ПІДЛІТКІВ: РЕАЛІЇ ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ	31

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>